

Hlavní rysy odborného stylu

Mgr. Dana Hlaváčková, Ph.D.

Pojem stylu

- užití jazyka v komunikaci (v různých situacích)
- slohotvorné procesy
 - **výběr** jazykových prostředků z konkurenčních množin (v závislosti na situaci)
 - **spojovací** schémata

„Přijď.“

„Byli bychom rádi, kdybys přišel.“

„Ať už jsi tady!“

Základní klasifikace stylů

- jazyk **mluvený**
- jazyk **psaný**

- styly **objektivní**
- styly **subjektivní**

Poznáte odborný styl?

Advokátka Helena Chábová tvrdí, že ji u karlovarského okresního soudu surově napadli členové justiční stráže. Po potyčce s nimi má zhmožděnou páteř. Stížnost nyní prošetřují kontrolní orgány Generálního ředitelství Vězeňské služby.

Diskuze v české lingvistice o jazykové kultuře, kodifikaci, jazykové regulaci a teorii jazykové kultury se vedou už dlouho a bez vidiny konsenzu. Doposud však nebyl publikován ucelený alternativní návrh, který by představoval praktický návod, jak jinak vztah lingvistů, jazyka a jeho uživatelů komplexně řešit, stejně jako nezbytné teoretické pozadí celé jazykově regulační aktivity.

Také ostatní rekreanti zvědavě otáčeli hlavy.

„Večerní chvilka poezie?“ řekl Oskar.

„Pšššt,“ řekla Pamela.

„Trocha poezie nikoho nezabije, že, slečno průvodkyně?“ řekl Ignác.

Pamela si s úsměvem položila prst na ústa.

Základní klasifikace

Stylové rozvrstvení slovní zásoby

- **spisovný jazyk** (*slunce*)
- **nespisovné útvary** – tradiční teritoriální dialekt, interdialekt, obecná čeština (*slunko*)
- **poloútvary národního jazyka** – profesní mluva, slang, argot (*zoncna*)

Funkční styly

- běžně mluvený, prostě sdělovací
- administrativní, jednací
- publicistický
- **odborný**
- umělecký

Odborný styl – klasifikace vědeckých textů

- **vědecké** – specializovaný vědecký pracovník (nové poznatky – článek ve sborníku, monografie)
- **naučné** – odborník, širší zaměření, aplikační sféra (články)
- **popularizační** – odborník, publicista – široká odborná veřejnost
- **učební** – odborník – student (učebnice, skripta)

Odborný styl – hlavní rysy

- spisovný jazyk
- výrazy stylově neutrální
- odborná terminologie
- věcná správnost, objektivnost, přehlednost, přesnost
- cizojazyčné vlivy
- zkratky, vzorce, schémata, tabulky, grafy
- odkazy na literaturu, citace, poznámkový aparát
- synonyma – opakovaný výskyt téhož předmětu

Odborný styl – jazykové prostředky

- **autorský plurál** – 1. os. mn. č., skromnost, zdvořilost
- **autorský singulár** – 1. os. j. č.
- **pasivní konstrukce** – opisné pasivum,
jsou zmíněna fakta; je věnována pozornost; práce je zaměřena na...; byly zjištěny výsledky
- **zvrtné pasivum** – obecně známé a přijímané poznatky,
obvykle se má za to; pokládá se za možné; mezi programovací jazyky se obvykle zahrnují...; soudí se, že...
- **zcela neosobní** – autor zcela v pozadí
Ize předpokládat; je možné zvážit; jak již bylo řečeno; je zřejmé, že...; je všeobecně známo, že...

Odborný styl – vlastní názor, strategie zdvořilosti

- **pochybnost, polemika, kritika** – všeobecně uznávaná fakta, konkrétní autor
 - **vlastní názor, přístup, řešení** – podloženo konkrétními výsledky (zdvořilá vyjádření)
- ...obvykle se má za to, že ... bylo by však možné..., ... ukazuje se však, že..., ...získané výsledky dokazují...*

Cizojazyčné výrazy

- slang a terminologie – nezaměňovat
- anglické výrazy
- tam, kde existuje **funkční** český (slovenský) **ekvivalent**, použít ho
- pokud neexistuje, anglický výraz **vysvětlit** česky (slovensky) – v textu, v závorce, v poznámce pod čarou

Vysvětlení neznámých pojmů

- **známost/neznámost** pojmů vzhledem k celé oblasti informatiky

Vysvětlovat:

- terminologie úzce specializovaného oboru,
- pojmy nově vzniklé nebo používané méně často

Nevysvětlovat obecně známá fakta:

1. neoddiskutovatelné události a fakta – běžně v laické konverzaci a sdělovacích prostředcích,
2. základní fakta všeobecného vzdělání,
3. základní poznatky daného oboru (uvedeno v základních učebnicích a skriptech).

Zkratky

- zkratku zavádíme nebo vysvětlujeme při **prvním výskytu** v textu

Zavedení zkratky:

- *Fakulta informatiky Masarykovy univerzity (dále FI MU)*

Vysvětlení zkratky:

- *...použili jsme značkovací jazyk XML (eXtensible Markup Language)...*

X

- *...použili jsme XML...*

Poznámky pod čarou

- použít pouze tehdy, pokud jsou **nutné**
- **odlišit** poznámky pod čarou **od citací!**
- označují se číslem v **horním indexu**, poznámka je uvedena se stejným číslem ve spodní části stránky
- jsou **stručné** (rozhodně by neměly být delší než vlastní text práce)
- **vysvětlují, doplňují** informace, které je nutné uvést, ale v samotném textu by působily rušivě
- součástí poznámky pod čarou může být citace

Nakoniec stručne popíšeme doterajšie snahy o zabezpečenie systému voči adaptive chosen-ciphertext⁴ útoku [9][10].

⁴ Interaktívna forma útoku, pri ktorom útočník volí šifrovaný text.

Citace a citát – odkazy v textu

Na otestovanie som využil nástroj od Jána Nováka [8], ktorý umožňuje otestovať SSL certifikát vybraného webu a zistiť tak jeho kvalitu, ale aj samotné nastavenie servera.

CITACE

Tyto teorie vychádzajú z Foucaultova pojmu diskursu (Foucault, 1971), jímž se mění různé způsoby strukturování vědění a sociální praxe...

CITÁT

Poetická funkce tedy vystupuje v reklamě – řečeno slovy Jakobsonovými – jako funkce přídatná. „Jazykovědný výzkum básnické funkce musí překračovat hranice poezie, a na druhé straně jazykovědné zkoumání básnictví se nesmí omezovat na básnickou funkci“ (Jakobson, 1995, s. 82).

Citace

Umístění v textu:

- všude tam, kde se **odkazuje** na jiného autora
- všude, kde jsou **přejímány** myšlenky, údaje z jiného zdroje
- odkazy na reprezentativní **informační zdroje** ve vztahu ke zvolenému tématu
- odkazy na zdroje, kde je možné o skutečnosti uvedené v textu získat **více informací**
- tam, kde je nutné doložit **pravdivost informací** uvedených v textu
- **číselný odkaz**, seznam literatury je číslován – [5], obvyklé na FI
- **jméno, rok**, seznam podle jmen autorů – (Novák, 1998)

Citace

- citace a seznam bibliografických údajů jsou součástí odborného textu
- hlavní problémy – ledabylost v citování x odkazy na triviality
- citace jsou v odborném textu nutné, jinak by mohlo dojít k plagiátorství
- citát – doslovné uvedení vybraného úseku textu jiného autora
- parafráze – autor tlumočí cizí myšlenku vlastními slovy
- výtah z textu – autor vlastními slovy uvede hlavní myšlenky zdroje, bez posunutí smyslu

Citáty

- **doslovné** uvedení části textu jiného autora
- **cizojazyčný citát**
 - přeložit do češtiny (slovenštiny) **co nejdříve** a tuto skutečnost uvést (*přel. autor*)
 - uvést v původním jazyce a překlad v závorce nebo poznámce pod čarou
- zkrácení citátu – (...), [...]
- chyba v citátu – [!]
- **citace** u citátu – nutná, uvedení čísla strany v dokumentu, ze které text pochází